# מראי מקומות - קידושין

## דף ח:

**א. מנה אין כאן משכון אין כאן**
**פרש"י**, דכיון דמנה אין כאן, הלכך משכון אינו שוה כלום, שאין המשכון מתנה. וע' **בראי"ש** (י') שהביא ב' מהלכים בביאור הסוגיא, י"מ דס"ל דהחסרון הוא דוקא בקנין אשה ועבדים, דצריכין דוקא קנין כסף, ואין כאן כסף, שהרי לא נתנו לו זכות בגוף חפץ של המשכון, וההלואה עצמה אינה בעין שיכול לקדשה בו. אבל היכא דנותן אדם מתנה לחבירו, ונותן לו משכון בשביל המתנה, אז שפיר קונה המקבל שעבוד על המתנה (וע' ברמב"ן שפי' כן). **והרא"ש** עצמו חולק, וס"ל דאין חילוק בין מתנה לקידושין, דאין המשכון יכול לשעבד שיעבוד חדש, אלא רק היכא שכבר נתחייב בדבר, יכול אדם לשעבד נכסיו לחיוב זה. וא"כ, כאן, שלא הי' חיוב מקודם, שפיר אמרי' דכיון דמנה אין כאן, משכון ג"כ אין כאן. וכ' **הק"נ** (ה') דכן הוא דעת **הראב"ד** וכן הוא דעת רש"י כאן, וכ' **דתוס'** ס"ל כהי"מ.

**ב. התם במשכון דאחרים וכדר' יצחק**
הק' **תוס'**, הא ר' יצחק מיירי במשכון שלא בשעת הלואה, וכאן משמע שהוא בשעת הלואה, ותי' דכיון דלר"י קונה שלא בשעת הלואה קנין גמור, א"כ י"ל דגם בשעת הלואה אלים שעבודי' לחשבו ממון לקדש אשה. וע' **בר"ן בגיטין** (יט: בדפיו) שכ' דמה דאמרי' "אימור דאמר ר' יצחק שלא בשעת הלואה בשעת הלואה מי אמר" לאו דוקא, דקושטא דמילתא הוא דאפי' במשכון בשעת הלואה נמי אמר.

**ג. נטלתו וזרקתו לים... אינה מקודשת**
הק' **המקנה**, במאי עסקי', אם נטלה ממנו מרצונה, א"כ כבר היא מקודשת, ומה מהני דאח"כ זרקתו לים (הא אפי' חזרה תכ"ד לא מהני בקידושין). **ותי' דע"כ מיירי דתחבה בידה בחזקה, ובכה"ג אם זרקתו לים אינה מקודשת** (וכ' להוכיח מכאן דאם תחבה בידה והיא לא זרקתו דבכה"ג מקודשת). **ובקהלת יעקב** (להנתיבות, ל, ז') **כ' דיכולין לומר דהוכיח סופו על תחלתו** (ואפי' אחר כדי דבור), **וכיון שלא אמרה כלום, וזרקתו לים, ע"כ מעולם לא הי' כוונתה לקידושין.**

**ד. על מנת שיקבלום לי מקודשת**
**פרש"י** (ד"ה סמכה) "וכי מקבל להו הוה שלוחה ומקדשה". ויש להעיר, הרי היא לא מינתה אותם להיות שלוחה. וכ' **התורי"ד** דאין לומר דהיא אמרה להמקדש לומר להם להיות שלוחה לקבלה, דמילי לא מימסרן לשליח, ולכן הוא כ' ד"כיון דאמרה תנם לאבא ולאביך, כאילו נתנתם בידה", וצ"ע כוונתו בזה. וכ' **האבנ"מ** (ל', י') דהתורי"ד אזיל לשיטתו, דכשאמרה לו ליתן הקידושין באיזה מקום הו"ל כאילו נתנו לידה, וכ' האבנ"מ דשי' זו דעת יחיד היא ואינו מובן. והוא כ' לתרץ דמה שפוסלין אומר אמרו, י"ל שהוא דוקא אם אומר אמרו סתם, אבל אם מסיים לאיזה פלוני, שפיר מהני אומר אמרו, דהוי כמינוי שלא בפניו. ואפי' אם בכה"ג פסול, אולי זהו רק בגט, דבעינן לשמה, אבל לא בקבלת קידושין. עוד כ' דכיון דאמרי' דבמתנה שליח עושה שליח, ומשום דזכין לאדם שלא בפניו, א"כ י"ל דה"נ, כיון דעיקר הקידושין נתרצית האשה בעצמה, אלא שהכסף ניתן לה ע"י שלוחה, בזה שפיר מהני ע"י שליח שלוחה, אולם סיים בצ"ע.

**ה. תנם ע"ג סלע, אינה מקודשת**
ומה דלא מהני מדין ערב, לפי **רש"י** י"ל כפשוטו, משום דהיא לא אמרה מעיקרא, וכמש"כ רש"י לעיל [ובאמת לשי' רש"י יש לע' אהא דאמרי' בהא דצידד הגמ' דאולי תנא לאבא ולאביך מהני, משום דאימא במתנה יהביתי' ניהלייהו, ומה בכך דהי' רוצה ליתן להם במתנה, הא סכ"ס איך מהני מדין ערב, הא לא אמרה כלום מעיקרא, וצ"ע]. **והרמב"ן** כ' דמה שאינה מקודשת מדין ערב כאן, היינו משום שלא הוציא ממון על פיה, שיכול ליטול ממונו מהסלע וליזיל. אבל אם אמרה לו תנהו לים, אז כיון שהוציא ממון על פיה, שפיר תהי' מקודשת מדין ערב. אולם ע' **ברשב"א** שהק' ע"ז, דא"כ בכלב רץ אחריה, למה צריך להההיא הנאה דהצלה, תיפוק לי' מדין ערב. ולכן כ' דכל הדין ערב הוא היכא שאמרה ליתן לבן דעת, שהיא מתקדשת מדין ערב "כאילו קבלתו היא" [ע' בדברינו בדף ז'], ומה דמקודשת בכלב שלה, היינו מדין משתרשי.

**ו. אם הי' סלע שלה, מקודשת**
**פרש"י**, משום קנין חצר. והק' **תוס'**, א"כ מהי שאלת הגמ' בחצר של שניהם, הרי ודאי לא מהני זה מדין קנין חצר, ולכן פי' תוס' דהנדון כאן הוא משום סמיכות דעת, דבסלע שלה סומכת דעת, ושאלת הגמ' הוא לענין סלע של שניהם [וצ"ע כוונתו, סכ"ס איך קנתה בחצר של שניהם, ואולי ס"ל כה**ריטב"א**, דכאן מיירי מדין ערב, אלא דהריטב"א ביאר דשאלת הגמ' בסלע של שניהם היא לברר כוונתה, האם רק מדחה לי' או לא, ואולי תוס' ס"ל דאם היא סומכת דעת שתהי' יכולה ללקחה, י"ל דאינה מדחה לי'. ואולי ס"ל כמש"כ **הרא"ש** (י"ב), דמיירי אפי' בזרק מנה לתוך חיקה, והרא"ש ג"כ ביאר ההמשך על דרך הריטב"א, וגם י"ל דס"ל לתוס' דתלוי בסמיכות דעת, וצ"ע]. ובישוב **פרש"י**, כ' **הר"ן** (ד: בדפיו) דכיון דרוצה הבעל לקדשה, אקנויי אקני לה מקום באותו סלע, וספק הגמ' הוא אם כוונתה רק לדחותו או לא. והק' **המחנ"א** (קנין חצר ו'), במה קנתה זכות בחצרו, הא לא עשתה מעשה קנין. וחי', "דכיון דיש לכ"א מהם רשות בחצר לאישתמושי בי', בדיבור בלבד יכול להקנותו לענין שאלה". ועוד תי', דרק היכא דהחפץ כבר הי' בחצר של השותפין אין שייך לקנותו, אבל כל שהביא עכשיו חפץ והניחו בחצר השותפות כדי שיקנה חבירו, י"ל דקנה.

**ז. כלב רץ אחריה מהו, בההוא הנאה... או דלמא וכו'**
בביאור הספק, כ' **הריטב"א** "מי אמרי' הרי הוא ככלב שלה, ונחת' לקידושין ולא לתשלומי, או דלמא דאמרה לי' מדאורייתא מחייבת לאצולי, פי', על דעת להשתלם ולא לאבד ממונו בחנם", ולפ"ז שאלת הגמ' היא בדעת האשה. אולם ע' **באבני מלואים** (כ"ז, י"ח) דביאר דספק זה הוא ספיקא דדינא, האם אמרי' שיש בזה תורת כסף, או דלמא כיון שמחוייב להצילה אין לזה תורת כסף [וצ"ע הצדדים בזה].

**ח. כי היכי דמחייבת בי' אנא הכי מחייבת בי' את**
הק' **הר"ן** (ד: בדפיו), למה הוי סברא זו פשוטה להגמ', אף דלענין לאצולה נפשה הי' מסופק בסברא דומה לזה. ותי' "אפי' הכי מספקא לן משום דאיפשר דהצלה דגופה חשיבא לה טובא וגמרה ומקניא נפשה". וע' **באילת השחר** שכ' דלפי פי' **הריטב"א** בביאור הגמ' דכלב רץ, יש ליישב קו' הר"ן בפשיטות, ע"ש ואכ"מ.